

DISPUTATIO III.

De attributis Dei in speciali.

QUÆSTIO I.

An Deus sit unus & simplex.

Suppono 1. Unum est ens indivisum in se & divisum à quolibet alio, ita ut superaddat enti negationem divisionis secundum nostrum intelligendi modum, unde tot modis aliquod dicitur unum, quot modis potest esse divisum, quam divisionem unitas excludit, non autem quæritur hic de unitate quantitativâ, quæ est principium numeri quantitativi, hæc quippe solis corporibus propria est, sed de unitate transcendentali, quæ est convertibilis cum ente.

Suppono 2. Simplicitas est unitas expers compositionis. Dicitur: *Unitas*: per quod excluditur multitudo incompressa vel plura per accidens aggregata: dicitur: *expers compositionis*: per quod excluduntur, quæ sunt quidem unum, sed dicunt ordinem ad aliam partem vel sunt unum compositum ex pluribus partibus, siquidem compositio est distinctorum unio.

Suppono 3. Simplicitas dividitur in absolutam & respectivam; absoluta opponitur compositioni intrinsecæ, à quâ denominatur aliquid compositum in semetipso, quod tripliciter fieri potest. 1. Physicè ex materiâ & formâ, ex partibus integrantibus, ex subjecto & accidenti. 2. Metaphysicè ex essentiâ & existentiâ, ex supposito & naturâ. 3. Logicè ex genere & differentiâ. Simplicitas respectiva est, quæ opponitur compositioni extrinsecæ, quæ duplex est vel hujus *cum his*, à quâ denominatur aliquid activè componens cum alio à se distincto, sic forma substantialis v.g. Anima rationalis quamvis in se physicè simplex,

tamen venit in compositionem cum materiâ primâ à se distinctâ. 2. Compositio extrinseca in his hoc est conjunctio extremorum in aliquo medio dante non accipiente unitatem ab illis, ut est in Christo conjunctio duarum naturarum in personâ verbi.

DICO. 1. *Deum esse unum ex tribus demonstratur* S. Th. hic. Q. 11. A. 3. O.

Probatur adducendo rationes S. Th. 1. demonstratur unitas Dei ex omnimodâ identitate & simplicitate, eodem enim formalissimè est Deus & hic Deus, sicut ergo natura humana esset immultiplicabilis, si eadem ratio formalis qua est homo, sit etiam qua est hic homo, ita maximè unus est Deus ob omnimodam hanc simplicitatem. 2. Ex infinitate perfectionis, si enim Deus esset multiplex, esset in uno aliqua perfectio, quæ non esset in alio, & ita non esset infinitè perfectus. 3. Ex unitate mundi, plura enim diversa in unum ordinari & reduci non possunt, nisi per unum.

DICO. 2. *Deus nullo modo compositus est, sed est omninò simplex* S. Th. hic. Q. 3. A. 7. in O.

Probatur 1. ens primum & à se non potest esse compositum, quia omne compositum est natura posterius suis partibus velut elementis & principiis à quibus componitur; requirit etiam causam, quæ illas partes inter se uniat; atqui Deus est ens à se primum; ergo.

2. addò. Omnis compositio dicit imperfectionem aëtui puro infinitè perfecto repugnantem: quia quælibet pars intrinsecè componens est imperfectior suo toto, cum totum sit aliquid, quod non est pars & pars est in potentiâ ad totum & pars non est ipsum totum; atqui in Deo nihil potest esse, quod non sit Deus, alioquin jam esset ens creatum.

3. 3. idò. quidquid est perfectius debet de Deo dici

ci; sed esse simplicem ceteris paribus est perfectius quam esse compositum, omnimoda enim simplicitas, qualis est divina, ex parte rei significata est summa perfectio simpliciter simplex: quia dicit modum habendi suas perfectiones perfectissimum & unicissimum soli enti increato proprium non minus, quam infinitas & immensitas sunt modi essendi soli Deo proprii, quamvis quoad modum significandi non exprimat positivam perfectionem sed potius negationem compositionis, compositio autem vel distinctorum unio est quid positivum.

Sequitur 1. non esse in Deo admittendam aliquam compositionem ex materia & forma, ex partibus quantitativis integrantes, ex potentia & actu, siquidem est actus purus omnis materiae & potentiae expers.

2. Non dari in Deo compositionem ex subjecto & accidente: quia nihil est Deo accidentale, sed totum, quod de Deo prædicatur, est essenziale.

3. Nec dari in Deo compositionem ex essentia & existentia, siquidem est formalissimè suum esse irreceptum & ens à se exclusivum omnis causæ essentialis & existentiam conjungentis, nec esse compositionem ex natura & supposito: quia natura supposita supponit potentialitatem, quæ repugnat actui puro.

4. Nec compositionem logicam ex genere & differentiâ: quia hæc compositio importat finitatem & dicit ex parte conceptus generici potentialitatem, in Deo autem nullum datur fundamentum finitatis, limitationis & potentialitatis.

5. Nec Deus potest venire in compositionem aliorum per modum partis materialis vel formalis incompletæ: quia conceptus partis est inseparabilis à dependentiâ 1. à causâ uniente 2. à se mutuo in-

vicem 3. à toto composito, quæ repugnat enti à se & actui puro.

6. Potest tamen Deus per modum formæ totalis & termini intrinsecè actuantis & complentis venire in compositionem extrinsecam in his, ità natura divina & humana uniuntur in personâ verbi, quæ compositio ex parte Dei non dicit rationem partis sed termini vel extremi perficientis & actuantis, quod non repugnat actui puro.

7. *Mysterium SS. Trinitatis non obest divinæ simplicitati: vel enim divinæ personæ ad se invicem comparantur, & sic non componuntur sed opponuntur; vel comparantur cum divinâ essentia & perfectionibus absolutis & sic non componuntur sed simpliciter identificantur.*

Obj. 1. Datur in Deo fundamentum compositionis rationis essentia cum attributis, sicut enim simplicissima entitas æquivalens variis perfectionibus est fundamentum illas distinguendi, ità etiam est fundamentum illas distinctas componendi.

ꝛ. *Negando antecedens: quamvis enim unitas divinarum perfectionum in nostro intellectu sit fundamentum perfectiones divinas de se mutuò prædicandi adeoque conjungendi, non tamen propriè componendi, siquidem ejusmodi prædicatio v.g. Deus est justus: non significat resultantiam alicujus tertii ex duobus illis extremis se invicem excludentibus, sed simplicem utriusque identitatem.*

Obj. 2. Compositio nihil aliud est, quam distinctorum unio; sed intellectus per actualem prædicationem unit attributa & relationes cum essentia, quas antea per simplicem apprehensionem distinxerat; ergo facit compositionem intellectus in Deo.

ꝛ. *Distinguendo maj. compositio est distinctorum objectivè, quorum unum non includit aliud,*

unio

DISTRIBUTI
est distinct
essentialem unio
extremo
per prædic
intellectus
intentiona
Dico: Deus e
ex parte rei
esse abique a
Q. E. S.
Quid Deus sit
Natura et ordine
simplicite
alio dicitur secun
componitur: si
in linea qu
est triplex in e
dicit per
talis est: si
intellectu cog
divina, à quo re
cum re cognita
mensuratur
revelation
DICO. 1. Cum D
perfectione essen
4. 1. O.
Probat ex illo P
est finis Baru
des finem, exc
quod caret limit
simplicite
terminis effe
potest actualitas e

unio Con. est distinctorum formaliter per distincti-
onem formalem unio N. ad compositionem requi-
ritur, ut unum extremum non involvat aliud, quod
non fit, nisi per præcisionem objectivam; facit qui-
dem noster intellectus in Deo aliquam composi-
tionem secundò intentionalem ex parte modi cognos-
cendi dicendo: Deus est justus, sed absque funda-
mento in re ex parte rei conceptæ, eò quod compo-
sicio nequeat esse absque aliqua imperfectione.

Q U Æ S T I O II.

Quomodo Deus sit infinitus & verax?

Infinum est quod fine vel termino caret, aliud
est infinitum simpliciter & in toto genere entis,
aliud est infinitum secundum quid, hoc est: in
certo genere entis, ut: si daretur infinita linea; illa
esset infinitum in lineâ quantitatis.

Veritas est triplex in essendo, cognoscendo, di-
cendo, prima dicit perfectionem cuiuslibet rei debi-
tam, quâ talis est: secunda dicit adæquationem
rei cum intellectu cognoscente, si loquamur de in-
tellectu divino, à quo res ipsæ mensurantur. Vel intel-
lectûs cum re cognitâ, si loquamur de intellectu
creato, qui mensuratur à rebus: tertia significat con-
formitatem revelationis, cum re revelatâ.

DICO. I. *Cum Deus sit ipsum esse subsistens, ni-
hil de perfectione essendi potest ei deesse* S. Th. hic
Q. 4. A. 2. O.

Probatum ex illo Pl. 144. v. 3. *Magnitudinis
ejus non est finis* Baruch 3. v. 25. *Magnus est &
non habet finem, excelsus & immensus. Ratio est.*
Ens, quod caret limitationibus & terminis essentia,
est infinitum simpliciter in genere entis; atqui De-
us caret terminis essentia; omnis enim terminus,
quo potest actualitas essentia limitari aut est extrin-
secus

secus aut intrinsecus, Deus non habet terminum extrinsecum, qui est causa producens rem, Deus autem est ens à se; non habet etiam terminum intrinsecum; ille enim vel est ex parte materiæ sive subjecti, vel ex parte formæ; hæc enim duo rem physicè constituentia essentiam terminant, forma enim reducit per suam actualitatem determinando potentialitatem subjecti rem ad certam speciem, econtra materia vel subjectum limitat formam; quia unumquodque recipitur ad modum recipientis, atqui in Deo ex nullo horum potest esse limitatio; quia esse divinum est esse irreceptum, in quo convenit cum aliis formis, quæ carent materiâ vel subjecto sicut Angeli, differt autem ab illis formis; quia illæ, quamvis non recipiantur in subjecto, ideoque non limitentur ex parte materiæ, attamen possunt in se recipere aliam formam & ex hâc parte non carent omni formâ receptâ, & ita habent esse limitatum ex parte formæ receptæ; sed essentia divina est actus formalissimus, terminus ultimus incapax recipiendi aliam formam, ideoque ex omni parte est infinita, cum nec in alio recipiatur, nec potentialitatem habeat aliud recipiendi.

Obj. Accidens separatum à subjecto: ut quantitas separata in Eucharistiâ: non recipitur & tamen non est infinita; item materia prima in nullo recipitur & tamen non est infinita.

R. Accidens in Eucharistiâ separatur actu à subjecto non aptitudine, & ideo limitatur per ordinem, quem dicit ad subjectum; anima separata limitatur per ordinem ad corpus; Angelus quidem caret omni ordine ad materiam, & ex hâc parte habet quandam infinitatem, sed non est simpliciter infinitus in genere entis; quia receptam in se habet existentiam, & ita per ordinem ad esse limitatur; materia

De attrib
ria punit non
Ex dicitur
identitas, qu
capit videlicet
formaliter actu
nullo rationem
tatem Dei prob
quod enim ubi
non est: actu infini
men ex modo op
is & consequen
virtus, debet
gens infirmit
nihil: cum e
stantia & improp
rium debet esse
esse virtus, quan
cui ad effectum &
41. A. 1. prob
virtutem creatur
DICO. 2. P
cum quod appre
tem quod habet
tatem maxime in
6. A. 1. O.
Probat in De
plex; atqui ver
plex: quia res cog
conformiter ad me
quam eas non cogit
ne lura 2. 1. diff
QUA
Quomodo Deus
Nota 1. mutat
de creaturis

DE ATTRIBUTIS DEI IN SPECIALI. 61
ria prima licet non sit recepta, non tamen est actus,
Ex dictis colligitur rationem hanc, quod Deus sit
ideo infinitus, quia caret terminis essentiae tam me-
taphysicis videlicet genere & differentiâ quam phy-
sicis videlicet actu & potentiâ, receptivo & recep-
tibili, esse rationem à priori; aliæ rationes, quæ in-
finitatem Dei probant, sunt rationes à posteriori;
quamvis enim infinitas Dei non possit probari ex ali-
quo effectu infinito, cum talis implicet, probatur ta-
men ex modo operandi, qui exigit infinitatem virtu-
tis & consequenter essentia, ad quam sequitur talis
virtus, debet esse infinita, hic modus operandi exi-
gens infinitam virtutem est creatio sive productio ex
nihilò: cum enim inter nihil & ens sit infinita di-
stantia & improportio, virtus vincens talem distan-
tiam debet esse infinita: tantò enim major debet
esse virtus, quantò majorem improportionem vin-
cit ad effectum & hæc est ratio qua S. Th. hic Q.
45. A. 5. probat nulli creaturæ posse convenire
virtutem creativam.

DICO. 2. *Veritas invenitur in intellectu secun-
dum quod apprehendit rem ut est: & in re secun-
dum quod habet esse conformabile intellectui. Hoc
autem maxime invenitur in Deo.* S. Th. hic. Q.
16. A. 5. O.

Probat; in Deo est omnis perfectio simpliciter
simplex; atqui veritas est perfectio simpliciter sim-
plex: quia res cognoscere easque aliis proponere
conformiter ad mensuram suam est absolutè melius
quam eas non cognoscere; ergo. De hac perfectio-
ne latius 2. 2. disp. 11. & 111.

QUÆSTIO III.

Quomodo Deus sit immutabilis & aternus?

NOta 1. mutatio latissimè accepta est transitus
de contradictorio in contradictorium, quo

res jam intrinsecè aliter se habet, quam antea; quare tria ad mutationem requiruntur 1. subjectum mutabile & susceptivum diversarum formarum, ad quas fit mutatio, saltem in aliquo priori rationis constitutum in potentiâ ad suum terminum, quamvis in mutatione metaphysica, qualis est creatio, non requiratur subjectum, sed solum sit transitus ex termino à quo ad terminum ad quem. 2. terminus à quo debet esse amissibilis, vel privatio, quæ habet se ut terminus à quo. 3. Requiritur terminus ad quem acquisibilis. Dixi intrinsecè; quia si res susceptiva contradictoriorum in se ipsâ nihil intrinsecè acquirat vel perdat, oppositæ denominationes non oriuntur ex aliquâ mutatione illius rei in se, sed alterius extrâ ipsam, quomodo verbum denominatur unitum humanitati Christi, quod ante non erat unitum, non ex acquisitione novæ formæ & relationis à verbo, sed ex acquisitione novæ formæ, perfectionis & relationis ab ipsâ humanitate, ut tota mutatio sit ex parte humanitatis.

Nota 2. res potest esse mutabilis dupliciter 1. intrinsecè ex principiis intrinsecis, idque vel in ordine ad terminum substantialem: ut corpora sublunaria in se habentia materiam, quæ est radix corruptionis; vel in ordine ad terminum accidentalem: ut corpora cœlestia in ordine ad motum & Angelus in ordine ad suas operationes. 2dò. potest res esse mutabilis extrinsecè à principio extrinseco, quod fit in illis naturis, quæ in se nullum habent principium suæ destructionis, sed potius intrinsecam exigentiam suæ conservationis: ut Angeli, quia tamen ab aliquâ causâ extrinsecâ in esse & conservari dependent, ab eâdem quoque absolute destrui possunt.

Nota 3. Triplex est rei duratio: æternitas, ævum

De Artibus
non, dicens.
permanenti, non
in substantiâ nec in a
relatum substanti
volendum acci
relatum substanti
abilis, ac in
DICO 1. Sim
Th. hic Q. 9.
Constat ex d
minis & non ma
us quasi homo
ut mutetur Jac
mutari, nec per
in Deo omnes o
fita debent; na
omni potentialita
ne formæ, quæ
ado. Cum in sum
nere cum aliâ for
tum vel mutatio
potest Deo adven
ter non potest ac
nec moveri ad alie
morus vel mutatio
Obj. Per unionem
de novo unitum &
paritatem in Deo
cor à Deo abesse po
vellectare mundu
a. Verbum den
cè non aliqd intri
humatum intrinse
passive sed active ve
ta sunt Deo unita

vum, & tempus. Prima est immutabilis rei in esse permanentia, non habens prius & posterius nec in substantiâ nec in accidentibus, ævum est duratio rei secundum substantiam immutabilis, sed mutabilis secundum accidentia; tempus verò est duratio rei & secundum substantiam & secundum accidentia mutabilis, ac involvit prius & posterius.

DICO I. *Solus Deus est omninò immutabilis S. Th. hic Q. 9. A. 2. O.*

Constat ex Scripturâ Malach. 3. v. 6. *Ego Dominus & non mutor.* Num. 23. v. 19. *Non est Deus quasi homo ut mentiatur: nec ut filius hominis, ut mutetur* Jac. 1. v. 17. *Apud quem non est transmutatio, nec vicissitudinis obumbratio. Ratio est.* Quia in Deo omnes conditiones ad mutationem requisitæ deficiunt; nam 1. cum sit actus purus, caret omni potentialitate & consequenter caret privatione formæ, quæ se habet ex parte termini à quo 2. Cum sit summè simplex, non potest componere cum aliâ formâ sibi de novo adveniente per motum vel mutationem. 3. Cum sit infinitus, non potest Deo advenire de novo aliquid, & consequenter non potest accipere de novo aliquam formam nec moveri ad aliquem terminum & ita est incapax motus vel mutationis ex defectu termini ad quem.

Obj. Per unionem hypostaticam verbum divinum de novo unitum & incarnatum intrinsecè denominatur: item in Deo dantur libera decreta, quæ potuissent à Deo abesse: potuit enim Deus æquè nolle, quam velle creare mundum; ergo Deus potest mutari.

2. Verbum de novo denominari unitum intrinsecè non aliquid intrinsecè recipiendo, sed naturam humanam intrinsecè perficiendo, adeoque non passivè sed activè vel perfectivè. Divina etiam decreta sunt Deo contingentia & abesse potuissent ter-

minas

minativè non verò subjectivè, de quo plura in disputatione XIII.

Inferitur esse impossibile, quod aliqua creatura sit simpliciter tam intrinsecè quam extrinsecè immutabilis: quia sicut Deus est ens à se, actus purus, infinitus, simplicissimè suum esse & operari, sic contra creatura essentialiter est ens ab alio, ex nihilo, ens potentiale constitutum ex essentiâ & existentiâ habens potentiam obedientialem & operari à se distinctum, ergo sicut ex priorè ratione inferitur omnimoda immutabilitas Dei, sic ex posteriori rectè inferitur essentialis mutabilitas creaturæ tam extrinseca quam intrinseca.

DICO. 2. *Cum Deus sit maximè immutabilis, sibi maximè competit esse æternum.* S. Th. hic. Q. 10. A. 2. O.

Conclusio constat ex dictis, & pro solutione eorum, quæ pro æternitate creaturarum objici possent observandum, quod eo modo, quo creaturæ participant immutabilitatem quandam, etiam participant æternitatem.

QUÆSTIO IV.

An Deus sit immensus & omnipotens?

Suppono 1. Immensitas est virtus Dei repletiva omnis loci sive virtus diffusiva sui per omne spatium. Ubiquitas vel omnipræsentia est actualis diffusio & repletio loci.

Suppono 2. omnipotentia dicit potentiam infinitam tam intensivè quam extensivè, infinitas extensiva respicit numerum seu multitudinem rerum producibilium; ità, ut quocunque numero dato possit plures & plures producere, infinitas intensiva respicit graduationem majoris & majoris perfectionis sine termino tam in eadem specie seu genere, quam

in

Di. Arta
in dicit, in
humanafectio
sic, sicut quali
possit per
100. 1. Qu
non infirmitate
ne est Deus
explicatur om
tributum in
necessario
nem & con
quo dispu
vult esse p
idoneus, ut
cui, sicut
re; et attrib
sua in symbo
Filius, immen
datur rationib
DICO. 2. U
sentiam attr
Constat ex S
non omnia possib
sola sunt apud
pad Deum im
Rationes pri
quirit infinita pote
ne; ergo ad effe
ur vis operativa su
id; Tanta est
ratione participabi
infinitum est p
secundum singulos
vivere, sicut, it
beat esse, seu eff
Part. I. Theol.

DE ATTRIBUTIS DEI IN SPECIALI. 65
in diversis, ita, ut in qualibet specie v. g. specie
humanâ perfectiores & perfectiores producere pos-
sit, & datâ quâlibet specie quantumvis perfectâ
possit species perfectiores producere.

DICO. 1. *Quotcunque loca ponantur etiamsi pone-
rentur infinita prater ista, qua sunt, oporteret in om-
nibus esse Deum* S. Th. hic. Q. 8. A. 4. O.

Explicatur conclusio: esse actu ubique non est
attributum immensitatis; quia non competit Deo
necessariò & ab æterno sed ex tempore per ordi-
nem & connotationem ad creaturas existentes, de
quo disput. seq. sed potentia sive virtus, quâ po-
tuit esse præsens ubique & de facto est in locis ex-
istentibus, ut ab illis non contineatur, sed ad infi-
nita, si existerent, loca operando se extendere po-
test; est attributum immensitatis de quo S. Athana-
sius in symbolo: immensus est Pater, immensus
Filius, immensus Spiritus Sanctus. iisdem verò pro-
batur rationibus, quibus omnipotentia, de quâ.

DICO. 2. *Deus dicitur omnipotens secundum po-
tentiam activam* S. Th. hic Q. 25. A. 3. ad 1.

Constat ex Script. Matth. 19. v. 27. *apud De-
um omnia possibilia sunt* Mar. 10. v. 27. *omnia pos-
sibilia sunt apud Deum* Luc. 1. *non erit impossibile a-
pud Deum omne verbum.*

Rationes à priori sunt 1^a ex infinitâ essentiâ se-
quitur infinita potentia, quæ est proprietas essen-
tiæ; ergo ad essentiâ simpliciter infinitam sequi-
tur vis operativa simpliciter infinita.

2^ada: Tanta est potentia, quanta est essentia in
ratione participabilis ad extrâ: sed essentia divina
in infinitis modis est participabilis & imitabilis idque
secundum singulos gradus rerum, qui sunt: esse,
vivere, sentire, intelligere; cum igitur Deus ha-
beat esse, seu essentiâ infinitam infinitis modis

imitabilem & participabilem, ità ut nulla perfectio finita, nec ullus finitus numerus perfectionum possit adæquare infinitam perfectionem & essentiam, quam Deus habet, potentia Dei est simpliciter infinita.

3tia : Tanta est potentia, quanta est sapientia: quidquid enim per suam sapientiam potest concipere ut operabile, per suam potentiam potest efficere, sicut perfectus Pictor, quidquid potest imaginari, potest exterius depingere; atqui infinitas rationes & species rerum infinita illa sapientia concipit; ergo potest omnes illas producere.

Rationes à posteriori sunt 1ma. Deus totum hoc universum omnia rerum genera complectens fecit; ergo alia similia sine fine facere potest; sicut Architectus, qui unam ideam Palatii potest animo concipere & opere exhibere, potest etiam alias qualvis.

2da. Ex modo faciendì, quo hunc mundum condidit probatur omnipotentia: imprimis ex parte facientis fuit summa facilitas, quia produxit solo verbo & jussu; ipse enim dixit & facta sunt, mandavit & creata sunt, nihil facilius verbo. Deinde ex parte termini: quia ex nullâ materiâ condidit, si enim non indiget materiâ, ex parte formæ res in infinitum multiplicari possunt, ut si Architectus posset extruere domos sine materiâ, vel ipsam materiam primitus excitare, nullus posset arti poni terminus, sed sine fine plures & plures domos posset extruere.

Demum: non potest concipi major potentia, quam quæ totum ex nihilo condidit, quia quò res longiùs distat ab esse, eò majori opus est potentiâ, ut trahatur ad esse: atqui distat longissimè ab esse, quod non latet in potentiâ materiæ, sed in puro nihilo & solâ potentiâ objectivâ; ergo opus est maximâ potentiâ, quæ est omnipotentia. *Obj.*

Obj. Vitiosus est circulus: Deus est omnipotens, quia potest omnia possibilea producere, & omnia sunt possibilea, quia Deus illa potest producere: cum enim nihil sit res possibilis extrâ Deum, res dicitur possibilis, quia Deus illam potest producere, & Deus dicitur illam posse producere, quia est possibilis.

¶. In objecto divinæ omnipotentiaæ duplex potest considerari possibilitas intrinseca & extrinseca: intrinseca possibilitas est aptitudo ipsius rei, seu non repugnantia ad existendum, ratione cujus dicitur res intrinsecè esse possibilis, etiamsi non consideretur ulla potentia, quâ possit produci; sicut color est in se visibilis, etiamsi nullus sit visus, qui possit illum videre. Hanc possibilitatem intrinsecam habet res à Deo non per actionem aliquam liberam aut necessariam qua Deus rem illam in esse possibili producat, sed habet illam à Deo tanquam à causa exemplari: quia essentia divina quatenus est tali modo imitabilis & communicabilis est ratio per modum ideæ radicalis, cui v. g. natura humana sit possibilis & habeat tale esse objectivum & potentiale; essentia igitur divina est prima radix omnis esse objectivi & possibilitatis intrinsecæ omnium rerum possibileium: quia omne esse objectivum rerum possibileium pendet ab essentia divina velut prima & originali omnium idea, à qua singulæ res possibilees suam speciem & rationem conceptibilem in suo gradu & ordine variè limitatam habent. Possibilitas extrinseca est, quam res possibilees habent ratione omnipotentiaæ divinæ, per quam possunt produci & accipere esse actu; vocatur extrinseca: quia non concipitur quid intrinsecum rebus, sed ut denominatio extrinseca sumitur à potentia Dei effectrice. Possibilitas extrinseca præsupponit divinam omni-

potentiam, quia ideo est aliquid possibile extrinsecè, quia divina potentia potest illud producere, divina autè potentia præsupponit possibilitatem intrinsecam, quia divina omnipotentia potest producere, quidquid non involvit contradictionem, quidquid autem non involvit contradictionem, ab eo est imitabilis & participabilis divina essentia, quæ continet virtualiter & eminenter omne esse conceptibile non involvens contradictionem, unde Luc. I. dicitur: *non erit impossibile apud Deum omne verbum*, hoc est nulla res quæ animo concipi potest aut verbo exprimi.

DISPUTATIO IV.

De existentia Dei in rebus.

DEum in omnibus rebus esse eâdem certitudine nititur, quâ certum est, omnes res à Deo ex nihilo esse factas & in suo esse conservari, testatur illud innumeris locis S. Scriptura Pl. 138. *Si ascendero in caelum, tu illic es, si descendero in infernum ades.* Sap. I. v. 7. *Spiritus domini replevit orbem terrarum* Jerem. 23. v. 24. *nunquid non caelum & terram ego impleo, dicit Dominus.*

QUÆSTIO I.

An & quot modis Deus sit presens.

Suppono I. Operatio Dei alia purè est immanens, alia virtualiter transiens; quamvis enim omnis operatio Dei sit formaliter immanens, utpote actus intellectus vel voluntatis non solum in Deo sed penitus idem cum Deo, aliqui tamen actus nullum relinquunt effectum creatum, ut sunt actus necessarii, quibus Deus seipsum amat, cognoscit; aliqui relinquunt effectum creatum, ut est creatio mundi & ideo dicuntur virtualiter transeuntes non ratione sui & ex parte Dei sed ex parte effectus producti.

DL